Socialutskottets betänkande

1981/82:33

om vissa åtgärder för handikappade, m. m. (prop. 1981/82:100 bil. 8)

I betänkandet behandlas regeringens i proposition 1981/82:100 bilaga 8 (socialdepartementet) framlagda förslag om anslag för budgetåret 1982/83 under avsnitt D. Sociala serviceåtgärder, såvitt avser punkterna D 1 och D 2, samt avsnitt K. Vissa åtgärder för handikappade jämte motioner.

Sociala serviceåtgärder

1. **D 1. Bidrag till social hemhjälp.** Regeringen har under punkt D 1 (s. 100 och 101) föreslagit riksdagen att till Bidrag till social hemhjälp för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 530 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1119 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås, såvitt här är i fråga (yrkande 3), att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för att genomföra ett rikstäckande system med ledsagarservice i enlighet med vad som anförs i motionen.

Utskottet

Från anslaget utgår statsbidrag med 35 % av kommunernas bruttokostnader för den sociala hemhjälpen. Insatser från den sociala hemhjälpen utgår huvudsakligen till äldre, men den är också en betydelsefull del av samhällets åtgärdssystem på handikappområdet. Tillräcklig social hemhjälp är en förutsättning för att handikappade skall kunna leva självständigt i egna bostäder.

Arbetsuppgifterna inom hemhjälpsverksamheten utförs huvudsakligen i anslutning till själva bostaden, såsom hjälp med att handla, laga mat och städa. Verksamheten har emellertid kommit att utvecklas till en personlig service i en vidare bemärkelse. I proposition 1976/77:87 om insatser för handikappades kulturella verksamhet anförde föredragande statsrådet att det var en viktig uppgift för den sociala hemhjälpsorganisationen att ledsaga handikappade utom hemmet, t. ex. för inköp, besök hos vänner, deltagande i kulturlivet och under en promenad. Utskottet fann inget att erinra mot vad föredraganden anfört i detta hänseende (se SoU 1976/77:28). Även i socialtjänstpropositionen underströks betydelsen av att hemhjälpsverksamheten utvecklades till en social service med syfte att göra det möjligt för

handikappade att delta i olika verksamheter efter egna önskemål (prop. 1979/80:1 del A s. 301). I en motion i anledning av propositionen framställdes yrkandet att den sociala hemhjälpen, utöver hjälp i hemmet, borde hjälpa handikappade till kontakter, stimulera och aktivera. Utskottet, som instämde i de överväganden som gjorts i propositionen i denna del, ansåg inte att motionen påkallade något särskilt uttalande av riksdagen, eftersom de synpunkter som framförts i motionen i allt väsentligt överensstämde med propositionens förslag (SoU 1979/80:44 s. 54).

I årets budgetproposition (bil. 8 s. 100) hänvisas bl. a. till den utveckling som pågår inom den sociala hemhjälpen med nya arbetsformer, t. ex. ledsagning. Den sociala hemhjälpen anges där vara ett viktigt medel för att bryta isolering för äldre och handikappade och skapa goda livsvillkor, socialt och kulturellt.

I motion 1981/82:1119 (yrkande 3) av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att ett rikstäckande system med ledsagarservice inrättas, administrativt sammankopplat med färdtjänsten, genom vilket handikappade, som vill ha sällskap för ett bio- eller teaterbesök, för ett besök på någon institution eller helt enkelt bara för att komma ut, skall kunna rekvirera ledsagare samtidigt som de begär färdtjänst. I motionen anges att kommunerna bör svara för verksamheten, men att den bör finansieras med statsbidrag.

Utskottet vill understryka sin tidigare redovisade uppfattning att det är väsentligt att de handikappade ges möjlighet att delta i olika slags verksamheter efter fritt val så att social och kulturell isolering bryts. En ledsagarservice med det innehåll som föreslås i motionen är emellertid redan på väg att genomföras genom den utveckling av den sociala hemhjälpens roll som skett. Utskottet har tidigare ställt sig bakom denna inriktning av hemhjälpsverksamheten. Mot den nu angivna bakgrunden påkallar motionsyrkandet inte någon åtgärd av riksdagen.

I detta sammanhang kan även erinras om det försök med en riksfärdtjänst som riksdagen beslutat om (prop. 1978/79:99, TU 18, rskr 419). Försöket skall företas under tre år inom en kostnadsram av 20 milj. kr. per år. Syftet med riksfärdtjänsten är att tillgodose mycket gravt handikappades resebehov utanför hemkommunens trafikområde. I direktiven för riksfärdtjänsten ingår bl. a. att pröva frågan om behov av ledsagare under resa och hur ledsagares resa skall bekostas. Enligt uppgift från nämnden för riksfärdtjänst har hittills var fjärde resenär begärt och fått ersättning från nämnden för ledsagare under resa. Ledsagarens roll är här att tillgodose den handikappades behov av hjälp under resan, t. ex. vid ett tågbyte.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *genomförandet av ett rikstäckande system med ledsagarservice*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1119 yrkande 3,

2. beträffande *medelsanvisningen*
att riksdagen till *Bidrag till social hemhjälp* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 530 000 000 kr.

2. **D 2. Bidrag till färdtjänst.** Regeringen har under punkt D 2 (s. 101 och 102) föreslagit riksdagen att till Bidrag till färdtjänst för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:1119 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås, såvitt här är i fråga (yrkandena 1 och 2),

1. att riksdagen uttalar att statsbidragen till färdtjänsten bör förstärkas och hemställer hos regeringen om förslag härom,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till kvalitetsnormer för färdtjänsten för att garantera en jämn kvalitet över hela landet, varvid även begränsning i antal resor och resornas längd inom trafikområdet liksom andra diskriminerande bestämmelser avskaffas.

Utskottet

Färdtjänsten är ett komplement till den allmänna trafikförsörjningen och är avsedd för personer som på grund av handikapp har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller anlita allmänna kommunikationer. Statsbidrag utgår för del av kommunernas kostnader för verksamheten.

Fr. o. m. den 1 januari 1981 har statsbidragsreglerna ändrats i syfte att begränsa ökningstakten för bidraget. Bidraget är liksom tidigare 35 % av bruttodriftkostnaderna, inräknat kostnaderna för arbetsledare. Härutöver finns emellertid en ny regel som innebär att en kommun inte obegränsat får bygga ut verksamheten med statsbidrag.

Utskottet begärde i samband med behandlingen av förra budgetpropositionen (SoU 1980/81:17, rskr 242) att effekterna av de nya bidragsreglerna skulle studeras och redovisas för riksdagen. Med anledning av utskottets begäran har regeringen uppdragit åt socialstyrelsen att senast den 1 september 1982 inkomma med en kommunvis gjord jämförelse av utgivna statsbidrag avseende verksamhet under kalenderåren 1980 och 1981.

I motion 1981/82:1119 (yrkande 1) av Lars Werner m. fl. (vpk) vill motionärerna att statsbidragen till färdtjänsten skall förstärkas.

Utskottet behandlade vid riksmötet 1979/80 en motion med begäran om förstärkning av statsbidraget till färdtjänsten (SoU 1979/80:29). Utskottet avstyrkte motionen med hänvisning till vissa uttalanden i proposition 1978/79:95 om den kommunala ekonomin. I propositionen hade utan erinran från riksdagens sida anförts att det finns skäl att bibehålla bidragsgivning till

den kommunala färdtjänsten, men att bidraget bör omprövas med vissa mellanrum. Enligt propositionen innebar den allmänna inriktningen av reformen rörande den kommunala ekonomin att det borde ske en successiv förskjutning av tyngdpunkten i statsbidragsgivningen till kommuner och landstingskommuner och att skatteutjämningssystemet därvid borde svara för en ökad andel på de speciella statsbidragens bekostnad.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i den här aktuella frågan. Till de tidigare redovisade skälen kommer att det nuvarande budgetläget inte ger utrymme för förstärkning av statsbidraget. Motion 1981/82:1119 avstyrks därför i här aktuell del (yrkande 1).

I den nämnda motionen begärs också (yrkande 2) att det införs kvalitetsnormer för färdtjänsten i syfte att garantera en jämn kvalitet över hela landet varvid även begränsningar i antalet resor och resornas längd liksom andra diskriminerande bestämmelser avskaffas.

Utskottet har tidigare, senast vid riksmötet 1980/81, behandlat motioner om införandet av en fastställd minimistandard för färdtjänsten. I sitt av riksdagen godkända betänkande i ämnet (SoU 1980/81:17) anförde utskottet att det var önskvärt att de olikheter i färdtjänstservice som finns mellan olika kommuner skulle komma att utjämnas så att en rimlig minimistandard uppnås. Utskottet ansåg det vara av vikt att man vid utvärderingen av de nya bidragsreglerna särskilt uppmärksammar i vad mån reglerna lett till en sådan utjämning.

Utskottet finner att motionärernas begäran om kvalitetsnormer för färdtjänsten inryms i det krav på en rimlig minimistandard för färdtjänsten som utskottet tidigare ställt sig bakom. Det kravet bör i enlighet med riksdagens ställningstagande uppmärksammas särskilt i den nu pågående utvärderingen av bidragsreglerna. Enligt utskottets mening bör resultatet av utvärderingen avvaktas innan man överväger någon förändring av reglerna. Motionsyrkandet avstyrks därför (yrkande 2).

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att utskottet tidigare uttalat sig om diskriminerande bestämmelser inom färdtjänsten som innebär avstängning vid missbruk av systemet (se SoU 1979/80:29).

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *frågan om förstärkning av statsbidraget*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1119 yrkande 1,
2. beträffande *införandet av kvalitetsnormer för färdtjänsten m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1119 yrkande 2,
3. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen till *Bidrag till färdtjänst* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 310 000 000 kr.

Vissa åtgärder för handikappade

3. **K 1. Kostnader för viss utbildning av handikappade.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt K 1 (s. 218–220) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för viss utbildning av handikappade* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 19 280 000 kr.

K 2. Statens handikappråd. Regeringen har under punkt K 2 (s. 220–222) föreslagit riksdagen att till Statens handikappråd för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 2 153 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:742 av Grethe Lundblad m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en samordning eller uppgiftsdelning mellan statens handikappråd och socialstyrelsens rådgivande nämnd för handikappfrågor.

Utskottet

I motion 1981/82:742 av Grethe Lundblad m. fl. (s) framställs ett yrkande som syftar till att det skall tillsättas en utredning om en samordning eller uppgiftsdelning mellan statens handikappråd och socialstyrelsens handikappbyrå, till vilken knutits socialstyrelsens handikappnämnd (tidigare benämnd socialstyrelsens rådgivande nämnd för handikappfrågor).

Statens handikappråd skall enligt sin instruktion (1979:421) verka för förbättrade levnadsförhållanden för handikappade och i frågor som rör handikappade främja samarbetet mellan samhällets organ samt mellan dessa och handikapporganisationerna. Det åligger rådet särskilt att inom sitt verksamhetsområde a) följa samhällets insatser för handikappade och verka för en samordning av dem, b) verka för att samhällsorganen i sin verksamhet beaktar handikappfrågorna, c) följa och främja forsknings- och utvecklingsarbetet på handikappområdet samt sprida kännedom om resultatet av sådant arbete, d) stödja arbetet inom kommunala handikappråd och länshandikappråd samt e) bedriva upplysningsverksamhet i handikappfrågor. Rådet skall ge förslag till fördelning av statsanslaget till handikapporganisationerna.

Rådet består av 18 ledamöter som utses av regeringen. Ordförande är en riksdagsledamot. I rådet ingår dessutom företrädare för statliga myndigheter, landstings- och kommunförbunden samt handikapporganisationerna. De statliga myndigheterna är arbetarskyddsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, riksförsäkringsverket, skolöverstyrelsen, socialstyrel-

sen och statens planverk. Handikapporganisationerna har åtta ledamöter som representerar de fem handikappgrupperna rörelsehindrade, synskadade, döva och hörselskadade, medicinskt handikappade och psykiskt handikappade.

Rådet har ett kansli med nio anställda.

Socialstyrelsen är enligt sin instruktion (1981:683) central förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör bl. a. socialtjänst och omsorger om psykiskt utvecklingsstörda, i den mån det inte ankommer på annan statlig myndighet att handlägga sådana ärenden.

Socialstyrelsens byrå för handikappfrågor tillkom den 1 juli 1981 i samband med omorganisationen av socialstyrelsen. Tidigare handlades frågorna om handikappade dels på långvårdsbyrån, dels på byrån för omsorger om utvecklingsstörda. Byrån har planerats för 20 tjänster, men skall efter föreskriven anslagsminskning t. v. omfatta 18 tjänster. Av dessa är 13 besatta.

Handikappbyrån skall svara för a) omsorger om psykiskt och fysiskt handikappade samt den verksamhet som regleras i omsorgslagen, b) att socialstyrelsen aktivt verkar för att de mål och riktlinjer riksdag och regering fastställt att gälla inom handikappområdet skall förverkligas på central, regional och lokal nivå, c) tillsyn inom handikappområdet bl. a. genom omsorgslagen, socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, d) planering inom handikappområdet, vilket bl. a. innebär medverkan till att få fram kunskapsunderlag vad gäller servicens och omsorgernas organisation, innehåll och resursmässiga förutsättningar, e) vissa kartläggnings- och utredningsprojekt i syfte att inskaffa kunskaper om handikappades speciella behov samt f) habiliteringsfrågor.

I den till handikappbyrån knutna handikappnämnden ingår representanter för olika byråer inom socialstyrelsen, för statens handikappråd och för handikapprörelsen. Nämnden har till uppgift att vara ett rådgivande organ för socialstyrelsen, att utgöra ett forum för behandling av övergripande och principiella handikappfrågor samt att mottaga och inom handikapprörelsen sprida information om socialstyrelsens arbete på handikappområdet.

Motionärerna menar att det av såväl besparings- som effektivitetsskäl kan finnas anledning att utreda frågan om en eventuell sammanslagning av statens handikappråd och socialstyrelsens handikappbyrå eller ett utvidgat samarbete mellan dem efter en uppdelning av uppgifterna dem emellan.

Med anledning av vad motionärerna sålunda anfört finns skäl erinra om följande.

I statens handikappråd ingår som ovan nämnts, förutom representanter för handikapprörelsen, representanter för landstings- och kommunförbunden och för de sju centrala verk vilkas arbete i särskilt hög grad gäller handikappade. Genom denna sammansättning har handikapprådet tillförsäkrats en mycket bred förankring hos dem som är verksamma på handikappområdet. Handikapprådet har således en väsentlig uppgift som

samarbets- och kontaktorgan mellan de statliga verken, de båda kommunförbunden och handikapprörelsen.

Socialstyrelsens handikappbyrå ingår i styrelsens avdelning för socialtjänst. Vid byrån handläggs huvuddelen av de uppgifter beträffande omsorger om handikappade som tillhör socialstyrelsens verksamhetsfält. I den till byrån knutna handikappnämnden saknas representanter för andra statliga verk.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att två statliga organ inte bör ha samma arbetsuppgifter. Den lämnade redovisningen visar emellertid att arbetsuppgifterna för handikapprådet väsentligt skiljer sig från dem som ankommer på handikappbyrån. Med hänsyn härtill anser utskottet att det inte är motiverat att man närmare prövar frågan om en sammanslagning av de båda organen.

Då det gäller frågan om samarbetet mellan handikapprådet och handikappbyrån finns skäl erinra om att socialstyrelsen är representerad i handikapprådet, som i sin tur har en representant i handikappnämnden. Förutsättningarna för ett gott samarbete mellan de båda organen är därför goda, vilket bl. a. är ägnat att motverka dubbelarbete. För den händelse man framdeles skulle finna att det likväl krävs några jämkningar av socialstyrelsens och handikapprådets instruktioner för att underlätta samarbetet eller för att undvika dubbelarbete torde sådana instruktionsändringar kunna komma till stånd utan någon särskild utredning.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *en utredning om en samordning eller uppgiftsdelning mellan statens handikappråd och socialstyrelsens handikappbyrå*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:742,
2. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen till *Statens handikappråd* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 2 153 000 kr.

5. **K 3. Statens hundskola. K 4. Bidrag till driften av särskolor m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna K 3 och K 4 (s. 222–226) och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1982/83 anvisar till *Statens hundskola* ett förslagsanslag av 1 890 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1982/83 anvisar till *Bidrag till driften av särskolor m. m.* ett förslagsanslag av 402 900 000 kr.

6. **K 5. Bidrag till handikapporganisationer.** Regeringen har under punkt K 5 (s. 226–228) föreslagit riksdagen att till Bidrag till handikapporganisationer för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 31 067 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1099 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs, såvitt här är i fråga (yrkande 2), att riksdagen beslutar att till Bidrag till handikapporganisationer för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 2 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 33 067 000 kr.

I motion 1981/82:1291 av Lennart Bladh m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om klarläggande av handikapporganisationernas omfattande tidskriftsutgivning och tidskrifternas behov av årligt garanterat statligt stöd i likhet med kulturtidskriftsstödet.

Utskottet

Från anslaget får handikapporganisationerna bidrag dels till sin allmänna verksamhet, dels till insatser för flerhandikappade. Anslaget har ökat mycket kraftigt under senare år. Anslaget, som budgetåret 1976/77 var 5,5 milj. kr., uppgår innevarande budgetår till 27 250 000 kr. För nästa budgetår föreslås en uppräkning av anslaget med 3 817 000 kr. till 31 067 000 kr. Av bidraget är 5 milj. kr. avsedda för flerhandikappområdet.

Regeringen beslutar om fördelningen av anslagsbeloppet mellan organisationerna efter förslag av statens handikappråd. Innevarande budgetår har bidrag tillerkänts 27 organisationer. Bidragen skall i så liten utsträckning som möjligt styra verksamhetens inriktning. Medlemmarna i handikapprörelsen skall själva avgöra vilka insatser de anser mest väsentliga och hur de skall utformas för att ge bästa resultat.

I motion 1981/82:1099 (yrkande 2) av Olof Palme m. fl. (s) yrkas en uppräkning av anslaget med 2 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är väsentligt att handikapprörelsen får det stöd som behövs för att den skall kunna fullfölja sina uppgifter och motsvara de krav som samhället ställer på den. Som framgått av vad som ovan anförts har regeringen – trots det svåra ekonomiska läget och trots att ytterst restriktiva bedömningar har måst göras för den statliga bidragsgivningen inom andra angelägna områden – avsevärt räknat upp anslaget. Det kan vidare nämnas att ungdomsverksamheten inom Handikappförbundens centralkommitté i fortsättningen kommer att få bidrag från anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. under utbildningshuvudtiteln. Handikapporganisationerna kom-

mer dessutom att kunna räkna med understöd från allmänna arvsfonden för särskilda projekt och försöksverksamhet i ungefär samma omfattning som under år 1981 eller med 4,8 milj. kr. Mot bakgrund härav anser sig utskottet inte kunna tillstyrka en uppräkning av anslaget utöver vad regeringen föreslagit. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

I motion 1981/82:1291 av Lennart Bladh m. fl. (s) tas upp frågan om det statliga stödet för utgivning av handikapptidskrifter.

Handikapptidskrifterna erhåller statligt stöd enligt förordningen (1977:607) om stöd till organisationstidskrifter. Sådant stöd utgår dels till medlemsblad, dels till bl. a. tidskrifter som företräder handikappade eller arbetshindrade. Stödet består av en fast och en rörlig del. För budgetåret 1982/83 föreslås en omläggning av stödet som innebär att den fasta bidragsdelen höjs från nuvarande 2 875 kr. till 5 000 kr. Stödet till varje exemplar höjs. Taket för stöd till den enskilda tidskriften sänks från 1 milj. kr. till 400 000 kr. per år i besparingssyfte och för att gynna de små och ekonomiskt mindre bärkraftiga organisationernas tidskrifter på bekostnad av de stora organisationernas tidskrifter (prop. 1981/82:100 bil. 12 s. 181).

Kulturtidskriftsstöd utgår enligt förordningen (1977:393) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Med kulturtidskrift avses tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med samhällsinformation eller med ekonomisk, social eller kulturell debatt eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom de skilda konstarternas områden. Villkor för att bidrag skall kunna beviljas är bl. a. att tidskriftens intäkter inte beräknas täcka kostnaderna samt att det för dess utgivande inte finns eller kan påräknas tillräckligt stöd från annat håll. Vid bedömning av bidragsbehovet skall hänsyn tas till om tidskriften får organisationstidskriftsstöd. För budgetåret 1981/82 har beviljats stöd till ca 180 tidskrifter med bidragsbelopp om mellan 4 000 och 180 000 kr.

Motionsförslaget syftar till att det skall ske ett klarläggande av handikapporganisationernas tidskriftsutgivning och tidskrifternas behov av årligt garanterat statligt stöd i likhet med kulturtidskriftsstödet.

Utskottet behandlade en likartad motion vid riksmötet 1979/80. Utskottet framhöll då i sitt av riksdagen godkända betänkande (SoU 1979/80:29) bl. a. den stora betydelse handikapprörelsens tidskrifter har som medlemstidningar och som opinionsbildare i den allmänna debatten och underströk vikten av att handikapptidskrifter får stöd av samhället. Utskottet hänvisade emellertid till att varje handikapporganisation som får bidrag från förevarande anslag själv får avgöra vilka insatser som den anser mest väsentliga och sålunda själv får fördela det för den allmänna verksamheten avsedda bidraget på olika verksamheter inom organisationen.

Utskottet vidhåller den uppfattning som kom till uttryck i det redovisade betänkandet. Som utskottet också framhöll i betänkandet ges, i den mån anslaget räknas upp, ett ökat utrymme för de olika handikapporganisationerna att – om de så önskar – satsa medel på sin tidskriftsutgivning. Utskottet

är samtidigt medvetet om att en rad andra verksamhetsgrenar också ställer krav på organisationernas resurser. Liksom vid den tidigare behandlingen av den här aktuella frågan är emellertid budgetläget sådant att någon särskild uppräkning av anslaget med hänsyn till handikapporganisationernas behov av medel för tidskriftsutgivning inte kan förordas; utskottet har i det föregående behandlat frågan om anslagets storlek. Utskottet finner det inte heller motiverat med ett sådant klarläggande av tidskriftsutgivningen m. m. som motionärerna efterlyser; syftet synes vara att en särskild utredning skulle tillsättas. Utskottet avstyrker således motion 1981/82:1291.

Utskottet hemställer

1. beträffande *stödet till handikapptidskrifter*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1291,
2. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1099 yrkande 2 till *Bidrag till handikapporganisationer* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 31 067 000 kr.

7. **K 6. Kostnader för viss verksamhet för synskadade.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt K 6 (s. 228–231) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för viss verksamhet för synskadade* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 11 964 000 kr.

8. **K 7. Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser.** Regeringen har under punkt K 7 (s. 231 och 232) föreslagit riksdagen att till Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kr.

Motioner

I motion 1981/82:1099 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs, såvitt här är i fråga (yrkande 1), att riksdagen beslutar att till Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 10 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 12 400 000 kr.

I motion 1981/82:1292 av Nils Carlshamre (m) hemställs att riksdagen vid behandlingen av proposition 1981/82:100, bil. 8, beslutar att för budgetåret 1982/83 till Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser anvisa ett förslagsanslag av 15 093 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag innebär att den hittills gällande portofriheten för blindskriftsförsändelser skärs ner. Anslaget föreslås minskat från 11 992 000 kr. innevarande budgetår till 2,4 milj. kr. Enligt förslaget skall endast de synskadade själva åtnjuta portofrihet för blindskriftsförsändelser, medan bibliotek, som förmedlar talböcker till synskadade, taltidningar, institutioner och andra organisationer, som sänder ut punktskrift och talband, i fortsättningen skall betala porto för försändelserna.

I motionerna 1981/82:1099 (yrkande 1) av Olof Palme m. fl. (s) och 1981/82:1292 av Nils Carlshamre (m) begärs att postverket tilldelas ytterligare medel för befordran av blindskriftsförsändelser, nämligen i motion 1981/82:1099 10 milj. kr. och i motion 1981/82:1292 12 693 000 kr. Det sistnämnda beloppet motsvarar postverkets förslag för nästa budgetår. Motionsyrkandena syftar till att behålla portofriheten för blindskriftsförsändelser.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att portofriheten för blindskriftsförsändelser inte bör inskränkas. Det saknas anledning att frångå postverkets beräkning av behovet av medelsanvisning. Utskottet föreslår således med anledning av motionerna att – utöver regeringens förslag – 12 693 000 kr. skall anvisas under anslaget.

Utskottet hemställer

beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1292 samt med anledning av motion 1981/82:1099 yrkande 1 och propositionen till *Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 15 093 000 kr.

9. **K 8. Ersättning till televerket för texttelefoner.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt K 8 (s. 232–234) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till televerket för texttelefoner* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 16 000 000 kr.

Stockholm den 9 mars 1982

På socialutskottets vägnar
GÖRAN KARLSSON

Närvarande: Göran Karlsson (s), Gabriel Romanus (fp), Karl Leuchovius (m), Rune Gustavsson (c), Evert Svensson (s), Anna-Greta Skantz (s), John Johnsson (s), Erik Larsson (c), Ivar Nordberg (s), Blenda Littmarck (m), Kjell Nilsson (s), Kersti Swartz (fp), Anita Bråkenhielm (m), Gunhild Bolander (c) och Maria Lagergren (s).

Reservation

Vid 6. **K 5. Bidrag till handikapporganisationer**

Medelsanvisningen (mom. 2 i hemställan)

Göran Karlsson, Evert Svensson, Anna-Greta Skantz, John Johnsson, Ivar Nordberg, Kjell Nilsson och Maria Lagergren (alla s) anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på som s. 8 börjar med "Utskottet delar" och på s. 9 slutar med "därför motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag att endast öka anslaget med 3 % innebär en reell minskning. Det är enligt utskottets mening inte rimligt att ställa ökade krav på medverkan från handikapprörelsen i samhällsarbetet, samtidigt som man försämrar arbetsbetingelserna med realt minskade bidrag. Så föreslås exempelvis ett omfattande arbete för handikapporganisationerna med att utvärdera och följa upp erfarenheterna från handikappåret. Utskottet föreslår därför en ytterligare uppräkning av stödet till handikapporganisationerna med det belopp, 2 milj. kr., som anges i motion 1981/82:1099 (yrkande 2).

dels att utskottets hemställan under mom. 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *medelsanvisningen*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1099 yrkande 2 samt med anledning av regeringens förslag till *Bidrag till handikapporganisationer* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 33 067 000 kr.

GOTAB 70674 Stockholm 1982